

32.

S. Deger-Jalkotzy – Ph. Dakoronia

Έλληνο-Αυστριακή Ανασκαφή Ελάτειας

Αρχαιολογικόν Δελτίον 46 Β' 1, 1991 [1996], 196–198

©

mit freundlicher Genehmigung / with kind permission

Dieses Dokument darf ausschließlich für wissenschaftliche Zwecke genutzt werden (Lizenz CC BY-NC-ND), gewerbliche Nutzung wird urheberrechtlich verfolgt.

This document is for scientific use only (license CC BY-NC-ND), commercial use of copyrighted material will be prosecuted.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΟΜΟΣ 46 (1991)
ΜΕΡΟΣ Β' 1 - ΧΡΟΝΙΚΑ

Mykenische Kommission
der österreichischen Akademie
der Wissenschaften
1010 Wien, Dr. Ignaz Seipel-Platz 2

Inv. Nr. 103/40

ΑΘΗΝΑ 1996

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Ευαγγ. Κυπραίου

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΚΔΟΣΗΣ: Ελένη Λίτινα

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ: Άντα Ανδριτσοπούλου - Στέλλα Ζαχαροπούλου

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Χελένα Τζανέκα

ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΕΣ, ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Ε. Μπουλούκος - Α. Λογοθέτης Ο.Ε.

© ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ

Οδός Πανεπιστημίου 57, Αθήνα 105 64

ISSN 0570-622X

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Πίν. 1-4)	Σελ.	1-3
ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Πίν. 5-6)	»	4-5
ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ	»	5
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Πίν. 7-18)	»	6-10
 Α΄ ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Μουσειακές εργασίες (Μουσείο Ακροπόλεως, Άλλες εργασίες στο Μουσείο, Μουσείο Αρχαίας Αγοράς, Μουσείο Παύλου και Αλεξάνδρας Κανελλοπούλου, Αρχαιολογική αποθήκη Βιβλιοθήκης Αδριανού, Αρχαιολογική αποθήκη Ρωμαϊκής Αγοράς, Αρχαιολογική αποθήκη οδού Θρασύλλου, Αρχαιολογική αποθήκη Ασκληπιείου, Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως, Έκθεση και εργαστήριο εκμαγείων στο Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως). Ανασκαφικές εργασίες (Βιβλιοθήκη Αδριανού, Ακίνητα περιοχής Πλάκας). Ανασθηλωτικές εργασίες: Ακρόπολη Αθηνών (Παρθενώνας, Προπύλαια), Θέατρο του Διονύσου, Βιβλιοθήκη Αδριανού. Διαμορφώσεις αρχαιολογικών χώρων. Κέα (Σχ έδ. 1-5· Πίν. 19-28)	»	11-28
Αρχαία Αγορά	»	28-30
 Γ΄ ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Ανασκαφικές εργασίες: Αθήνα (Οδός Ερυσίχθονος 13, Οδός Δράκου και Μουσών, Οδός Αν. Ζίννη 32 και Ανδρούτσου 30, Οδός Βούρβαχη 2 και Συγγρού, Οδός Διαμαντοπούλου, Οδός Διαμαντοπούλου 8 και Κοκκίνη, Οδός Αλικαρνασσού), Ακαδημία Πλάτωνος (Διαμόρφωση αρχαιολογικού άλσους, Οδός Βασιλικών 77, Οδός Δράκοντος 33), Ελευσίνα (Οδός Παπαγιάννη, Οδός Εθνικής Αντιστάσεως 85, Οδός Ηρώων Πολυτεχνείου (Ο.Τ. 150), Οδός Περσεφόνης και Χατζηδάκη, Οδός Ηρώων Πολυτεχνείου 4, Οδός Ηρώων Πολυτεχνείου (Ο.Τ. 122), Οδός Νικολαΐδου και Β. Λάσκου (Ο.Τ. 87), Οδός Νικολαΐδου και Β. Λάσκου (Ο.Τ. 72), Οδός Νικολαΐδου 31), Μέγαρο (Οδός Γράμμου, Περιοχή Χοιρομάνδρα, Οδός Στίλπωνος 48, Οδός Μαντζάρου 9, Οδός Θερμοπυλών 16, Οδός Σωτήρος 26, Οδός Αιόλου 17, Οδός Ιω. Μεταξά 41, Οδός Παγκάλου και Σοφοκλέους, Οδός Ι. Κουκούλη (έργα Δήμου), Οδός Μινώας 40-42, Οδός Πλουτάρχου 9, Οδός Δημοσθένους 26, Οδός Ι. Κουκούλη 26 (οικόπεδο Κ. Δήμογλη), Οδός Λυσίου και Βουλγαροκτόνου, Οδός Πλάτωνος και Λουκιανού, Οδός 28ης Οκτωβρίου 243) (Σχ έδ. Α΄ και 1-11· Πίν. 29-32) . .	»	31-57
 Β΄ ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Μουσειακές εργασίες (Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιώς). Ανασκαφικές εργασίες: Βούλα (Οδός Ελευθερίας 35, Οδός Ρίτσου, Οδός Καζαντζάκη, Οδός Παπαφλέσσα, Οδός Δραγατσανίου, Χερσόνησος Πούντα, Νησίδες Κατραμονήσι, Οδός Ζακύνθου, Οδός Σερίφου), Άλιμος (Οδός Θεσμοφορίων, Ρέμα Τραχώνων, Οδός Επανήσου 9), Γλυφάδα (Οδός Φολεγάνδρου και Αρετής), Μενίδι (Περιοχή Στραβό Σχίνο, Οδός Ηρώων Πολυτεχνείου και Ναπολέοντος, Οδός Καραμανλή και Κωνσταντινουπόλεως), Λαυρεωτική (Μουσείο Λαυρείου, Κερατέα, Οικισμός Θορικού Λαυρείου), Μαραθώνας (Οικόπεδο Γεωργίου Παπανικολάου, Οικόπεδο Χρ. και Ελ. Μπάχλα), Σούλι (Αγρός Φλεριανού, 34ο χλμ. Λεωφόρου Μαραθώνας), Σαλαμίνα (Περιοχή Τσάμη), Μέθανοι (Άγιος Κωνσταντίνος) (Σχ έδ. 1-4· Πίν. 33-42)	»	58-74
 Ιη ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Ανασθηλωτικές εργασίες. Νομός Αττικής. Κύθηρα: Μυλοπόταμος (Άγιος Ιωάννης Πρόδρομος). Συντήρηση τοιχογραφιών-ψηφιδωτών. Νομός Αττικής: Αθήνα (Άγιος Δημήτριος Λουμπαρδιάρης), Κάλαμος (Άγιος Νικόλαος Νεκροταφείου). Κύθηρα: Κάλαμος (Άγιος Νικήτας), Λειβάδι (Άγιος Ανδρέας), Ποταμός (Άγιος Ιωάννης, Άγιος Νικήτας στα Σανίδια), Παλαιόπολη		

(Άγιος Γεώργιος του Βουνού), Αρέοι (Άγιος Πέτρος). Περιοδείες. Νομός Αττικής: Καλύβια, Κορωπί, Παιανία (Περιοχή Αγίου Νικολάου Χαλιδού). Κύθηρα: Αρωνιάδικα (Άγιος Γεώργιος), Κεραμωτό (Ναός Μεταμόρφωσης). Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Αττικής: Ανάβυσσος-Παλαιά Φώκαια (Οικόπεδο Σ. Φιλίππου), Παιανία-Περιοχή Αγίου Αθανασίου (Οδός Αγίου Αθανασίου και Ανωρύμου (Ο.Τ. 20), Οδός Αγίου Αθανασίου και Ανωρύμου (Ο.Τ. 18), Οδός Ανωρύμου), Πόρτο Ράφτη-Δρίβλια (Οικόπεδο Κληρ. Μπάρτζη), Ύδρα (Αρχοντικό Π. Κουντουριώτη) (Σχ έδ. 1-6· Πί ν. 43-50)	Σελ.	75-87
--	------	-------

Δ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟ-ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Αργολίδας: Άργος (Πάροδος οδού Μπελίνου, Οδός Αγίου Γεωργίου 44, Οδός Γούναρη 95, Οδός Γούναρη (οικόπεδο αφών Νικολόπουλου), Οδός Γούναρη (οικόπεδο Πέτρου Ρέντα), Οδός Καρπετοπούλου, Οδός Μενάνδρου και Πολυνείκους, Οδός Μεσσηνίας-Αρκαδίας, Οδός Παπαϊκονόμου, Πάροδος Περσέως ή Μεγάλου Αλεξάνδρου, Οδός Γ. Σεφέρη και Αγίου Κωνσταντίνου, Πάροδος Διομήδους, Οδός Θεοφανοπούλου 14, Οδός Γούναρη 45, Οδός Κοφινιώτου, Οδός Κοφινιώτου 27, Οδός Καβάφη (Πάροδος Μεσσηνίας-Αρκαδίας), Πάροδος Καποδιστρίου, Οδός Καποδιστρίου 14, Πλατεία Δημοκρατίας-Λαϊκή Αγορά, Πάροδος Θεάτρου, Δυτική πλευρά Προφήτη Ηλία Δειράδας), Κεφαλάρι Άργους (Οικόπεδο Αθαν. Παπαδημητρίου), Ηραίο (Αγρός Σωτηρίου Τσιράκη), Σύνορο Μαλανδρενίου (Αγρός Ιω. Σωτηρόπουλου), Χέλμη Σχοινοχωρίου (Αγρός Νικ. Ντεβέ), Ερμιόνη (Θέση Άγιος Ανδρέας, Οικόπεδο Ο.Τ.Ε., Οικία Μαρίας Πλαζομίτη). Νομός Κορινθίας: Αρχαία Κόρινθος (Θέση Αγιαννιώτικα, Οικόπεδο Θεοφάνη Κεφάλα), Κόρινθος (Οικόπεδο Ξύδη), Κάτω Αλμυρή (Οικόπεδο Ιω. Τσάλη). Περισυλλογές-Περιοδείες. Νομός Αργολίδας: Ίναχος (Πασά), Ερμιόνη (Σχ έδ. 1-7· Πί ν. 51-57) .	»	88-108
Ισθμία (Ιερό Ποσειδώνα και οικισμός Ράχης, Ρωμαϊκό Λουτρό), Κόρινθος	»	108-110
Άργος (Αγορά, Οικόπεδο Καρμόγιαννη) (Σχ έδ. 1· Πί ν. 58)	»	110-113

Ε' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟ-ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

» 114

5η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Στερεωτικές-Ανασθηλωτικές εργασίες. Νομός Λακωνίας: Αρχαιολογικός χώρος Μυστρά, Σπάρτη (Οδός Τριακοσίων), Μαγούλα (Ναός Κοίμησης Θεοτόκου), Βορδόνια (Ναός Αγίου Σπυρίδωνα), Γεράκι (Στερεωτικές επεμβάσεις στα αστικά κτίρια του κάστρου), Μολάοι (Ναός Κοίμησης Θεοτόκου «Παναγίας στου Κοκκολάκη»), Μάνη (Ναός των Ταξιαρχών). Νομός Αργολίδας: Άργος (Στρατώνες Καποδίστρια). Συντήρηση τοιχογραφιών-ψηφιδωτών-εικόνων-ξυλογλύπτων. Νομός Λακωνίας: Μυστράς (Μητρόπολη, Παντάνασσα, Άγιοι Θεόδωροι), Σπάρτη (Οδός Κλεομβρότου), Μαγούλα (Κοίμηση Παναγίας), Γεράκι (Ναός Ζωοδόχου Πηγής, Ναός Προφήτη Ηλία, Εργαστήριο Συντήρησης), Χρύσαφα (Μονή Αγίων Τεσσαράκοντα, Ναός Κοίμησης Θεοτόκου, Ναός Αγίου Δημητρίου), Κροκεές (Ναός Κοίμησης Θεοτόκου, Ναός Αγίου Αθανασίου), Ξηροκάμπι (Ναός Αγίου Γεωργίου), Μεγάλη Βρύση (Ναός Κοίμησης της Θεοτόκου στη θέση Ρεματιανή, Ναός Τιμίου Προδρόμου), Άγιος Νικόλαος Επιδαύρου Λιμηράς (Ναός Αγίου Νικολάου), Λακωνική Μάνη. Νομός Αρκαδίας: Ατσίχολος (Νέα Μονή Καλαμίου), Βαλτεσινίκο (Μονή Κοίμησης Θεοτόκου). Νομός Αργολίδας: Λυγουριό (Άγιος Μερκούριος). Καταγραφή. Νομός Λακωνίας: Παλαιοχώρι Ξηροκαμπίου (Ναός Αγίου Αθανασίου). Κηρύξεις μνημείων. Νομός Λακωνίας: Επαρχία Οιτύλου (Αρεόπολη, Κούνος, Μίνα, Πύργος Δυρού, Κελεφάς), Επαρχία Γυθείου (Σκουτάρι), Επαρχία Επιδαύρου Λιμηράς (Μολάοι). Νομός Αρκαδίας: Επαρχία Κυνουρίας (Άγιος Ανδρέας), Επαρχία Μαντίνειας (Κάψια). Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Λακωνίας: Μαγούλα Σπάρτης (Οικόπεδο Αγ. Κόκκινου). Νομός Αργολίδας: Άργος (Οδός Ιακώβου Μάνου, Οδός Γούναρη 45) (Πί ν. 59-67)	»	115-130
---	---	---------

Ζ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟ-ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Μουσειακές εργασίες (Μουσείο Ολυμπίας, Μουσείο Καλαμάτας, Αρχαιολογική συλλογή Ήλιδας, Μουσείο Χώρας). Ανασκαφικές εργασίες: Ζάκυνθος (Οδός Αγίας Άννας και Πικριδιωτίσης). Νομός Ηλείας: Σκιλλουντία, Πεύκες, Αγία Τριάδα. Τυχαία ευρήματα-Παράδοση-Περισυλλογή

αρχαιοτήτων. Νομός Ηλείας: Άλτις, Αλφειός, Αμπελόκαμπος, Σκαφιδιά, Γραϊκά, Λέπρεον, Μάγειρας, Άγιος Ηλίας, Φιγάλεια, Κακόβατος, Αλίφειρα, Αρχαία Ήλιδα. Νομός Μεσσηνίας: Άη Γιαννάκης-Βουνάκι, Γλυκορίζι, Άνω Εγκλιανός (Ανάκτορο Νέστορος) (Σχέδ. 1· Πίν. 68) ...	Σελ.	131-135
Το ανάκτορο της Πύλου	»	135-137

ΣΤ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Μουσειακές εργασίες (Μουσείο Πατρών, Μουσείο Αιγίου, Εργασίες υπαίθρου). Ανασκαφικές εργασίες: Πάτρα (Οδός Αγίου Δημητρίου 98-100, Οδός Αγίου Γεωργίου 46, Οδός Κατερίνης 6 και Παξών 10, Οδός Ν.Ε.Ο. 51, Πάροδος Πανεπιστημίου 420, Πάροδος Λάμπρου Κατσώνη 9 και Αρόης, Οδός Αγίου Ιωάννη Πράτσικα και Σαριπόλου, Πάροδος Ακρωτηρίου 563, Οδός Βασ. Ρούφου 6, Οδός Βότσαρη 12-14, Οδός Νικολάου Γιαννοπούλου 5, Οδός Καρατζά 53 και Αγίου Δημητρίου, Οδός Χείλωνος Πατρέως 30, Οδός Τσαμαδού 43, Οδός Ηλείας 62-64, Πάροδος Δ6 3ου Ορειβατικού, Οδός Στρατηγού Μενούνου και Πεσόντων Αστυνομικών, Οδός Λοχαγού Φωτοπούλου 65, Οδός Εϋνάρδου και Παντοκράτορος, Οδός Παλαιών Πατρών Γερμανού και δού Συντάγματος, Οδός Γερμανού και Δανιηλίδος, Οδός Αγίου Νικολάου και 25ης Μαρτίου, Οδός Παπαδιαμαντοπούλου, Οδός Αραχναίου, Οδός Αραχναίου και Αγίου Δημητρίου, Οδός Παναχαΐδος Αθηνάς, Οδός Αγίου Νικολάου και Κανακάρη, Οδός Λόντου 111-113, Οδός Τσαμαδού 77, Οδός Σαρανταπόρου 52, Οδός Κολοκοτρώνη 35, Οδός Τσερτίδου 4, Οδός Στρατηγού Μενούνου και Πεσόντων Αστυνομικών), Βούντενη, Χαλανδρίτσα, Καλλιθεόκαμπος, Σπαλιαρέικα Λουσιικών, Αίγιο (Οδός Ρωμανιώλη 60, Οδός Βασιλέως Κωνσταντίνου 52, Οδός Περικλέους και Ασημ. Φωτήλα, Οδός Ομαγυρίου Διός), Κουλούρα (Κοινοτική οδός, Νέες εργατικές κατοικίες Αγίου Αθανασίου), Δερβένη, Κοινότητα Ελαιώνος, Κλειτορία Καλαβρύτων, Άνω Ακράτα (Θέση Χούνη). Εντοπισμός αρχαιοτήτων: Καμενίτσα Αλισσού (Θέσεις Κούτσουρο και Σελελέ, Θέση Σχολή), Κάτω Αλισσός (Θέση Παναγιά), Βραχνέικα (Λόφος Τσουκαλά, Μονή Αναλήψεως Μιντιλογίου), Ζάστοβα Πατρών (Νεκροταφείο Ελεκίστρας, Υδραγωγείο Ελεκίστρας, Θέση Κάμπος ή Σανατόριο), Πετρωτό (Θέση Παλιόπυργος, Οικισμός Μαυρομαντήλω), Κρήνη Πατρών (Θέση Ψαράδες περιφέρειας Ζωιτάδας), Κάστρο Πάτρας (Θέση Κουκάκι), Κάτω Σαμακιά ή Πάνω Καβουκάκι (Θέση Άγιος Γεώργιος), Κάτω Καστρίτσι (Άγιοι Θεόδωροι), Σελλά (Θέση Ρουπακιά), Χάραδρο Πατρών (Θέση Σπηλιά ή Βαρκός), Πλατάνη (Θέση Δέλτα και Κούτσουρα, Κοίτη Ξυλοκέρας), Δρέπανο (Θέση Πύργος), Φαρές (Άι-Γιώργης Χαλανδρίτσας), Πρέβεδος, Μοίραλι (Θέση Μαλιβαρνό), Επαρχία Αιγιαλείας (Σαλμενίκο, Κερύνηια (Θέση Άγιος Γεώργιος), Άγιος Στέφανος Ελαιώνα). Λαθρανασκαφές. Πρέβεδος (Άγιος Σπυρίδωνας, Σταυροχώρι), Χαλανδρίτσα (Θέση Άι-Λιας, Θέση Άγιος Βασίλειος), Καλλιθέα Πατρών (Θέση Λαγανιδιά), Σπαλιαρέικα Λουσιικών, Μονοδέντρι Στενωσιάς, Αρχαία Ελίκη (Εποπτεία ερευνών, Υποβρύχια έρευνα). Νομός Αιτωλοακαρνανίας. Μουσειακές εργασίες. Ανασκαφικές εργασίες: Αρχαία Στράτος, Επιφανειακή έρευνα «στρατικής γης», Στράτος, Καινούργιο, Οινιάδες, Κοινότητα Καραϊσκάκη, Ρούγα Παλιαμπέλων, Νέα Καμαρίνα, Αρχαία Αλίκυρνα, Ναύπακτος (Οδός Λοκρών, Οδός Φαρμάκη, Ανώνυμη δημοτική οδός, Οδός Νότη Μπότσαρη). Νομός Κεφαλληνίας. Εντοπισμός νέων θέσεων: Κοινότητα Κομποθεκρατών (Θέσεις Καμίνια και Ντάρα), Κοινότητα Περατάτων, Οικισμός Κ. Κατελείος, Κοινότητα Σκάλας (Θέση Βούρτεψη), Κοινότητα Πάστρα (Θέση Μνήματα), Αρχαίοι Πρόννοι, Κοινότητα Πόρου, Κοινότητα Αγίας Ευφημίας, Κοινότητα Χαλιωτάτων (Σχέδ. 1-8· Πίν. 69-76)	»	138-169
--	---	---------

6η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Μουσειακές εργασίες (Μουσείο Ζακύνθου). Αναστηλωτικές-Στερεωτικές εργασίες. Νομός Αχαΐας (Κάστρο Ρίου, Φρούριο Πάτρας). Νομός Ηλείας (Φρούριο Χλεμούτσι). Νομός Ζακύνθου (Ναός Αγίου Νικολάου Μώλου). Συντήρηση τοιχογραφιών και εικόνων. Νομός Αχαΐας. Νομός Ηλείας (Παλαιοπαναγιά Μανωλάδας, Μονή Φραγκαβίλλας, Καθολική Γαστούνης). Νομός Ζακύνθου. Καθαρισμοί-Διαμόρφωση αρχαιολογικών χώρων. Νομός Ζακύνθου (Ενετικό φρούριο Ζακύνθου). Μελέτες στερέωσης σεισμόπληκτων μνημείων. Νομός Ζακύνθου (Καθολικό μονής Αναφωνήτριας, Μπόχαλη (Ναός Αγίας Παρασκευής). Περιοδείες-Εντοπισμός αρχαιοτήτων. Νομός Ζακύνθου (Παλιόκαστρο ή Παλιοφυλακές, Προσεισμικός οικισμός κοινότητας Λαγκαδακίων).

Νομός Αχαΐας: Δροβολοβός (Ναός Αγίου Χαραλάμπους, Σπηλαιώδες ναύδριο Ζωοδόχου Πηγής, Σπηλαιώδες ναύδριο Αγίας Παρασκευής), Καμενιάνοι (Ναός Αγίου Αθανασίου, Κοιμητηριακός ναός Αγίου Κωνσταντίνου, Ναύδριο Γέννησης της Θεοτόκου, Φραγκοκκλησιά, Αλώνι του Ξενοχρήστου), Σόλος Νωνάκριδος (Οικία Τσέρου), Καλάβρυτα (Ναύδριο του 'Αι-Γιάννη στο κάστρο), Ρίκαβα (Ναΐσκος Παναγιάς της Λειτουργούς). Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Αχαΐας: Πάτρα (Οδός Παπαδιαμαντοπούλου). Νομός Κορινθίας (Ναός Αγίου Νικολάου Μαψού) (Σχ έδ. 1· Πίν. 77-80)	Σελ.	170-180
Έρευνα βορειοδυτικής Πελοποννήσου (Μεθοδολογία)	»	180-181
Θ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟ·ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	»	182
Πάνακτο	»	182-183
ΙΑ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟ·ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Μουσειακές εργασίες (Μουσείο Χαλκίδας, Μουσείο Ερέτριας). Ανασκαφικές εργασίες: Χαλκίδα (Οικόπεδο Σιδεράκη, Οικόπεδο Σαραφίδη, Οδός Στύρων και Μακρή), Σκύρος (Θέση Χωράφα-Κάμπος). Εντοπισμός-Παράδοση αρχαιοτήτων. Καταστροφή αρχαιοτήτων (Σχ έδ. 1-3· Πίν. 81-82)	»	184-189
ΙΔ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟ·ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Ανασκαφικές εργασίες: Αταλάντη (Οικόπεδο Γ. Γιαννόπουλου, Οικόπεδο Εμμανουήλ και Βαρβάρας Κιουλάφα, Οικόπεδο Φούτρη), Άγιος Ιωάννης Θεολόγος Μαλεσίνας (Οικόπεδο Π. και Α. Γαβρά), Μόδι, Ζέλι-Γολέμι, Κύνος, Κυρτώνη. Κηρύξεις αρχαιολογικών χώρων. Ελληνοαυστριακή ανασκαφή Ελάτειας (Σχ έδ. 1-4· Πίν. 83)	»	190-198
Αλές Λοκρίδος	»	198-199
Ι' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟ·ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Δελφοί. Ανασκαφικές εργασίες: Παραλία Τολοφώνας, Γαλαξείδι (Οικόπεδο Γ. Κουτσογιωργάκη, Οικόπεδο Θεοφάνη Μαστροπαναγιώτη), Άμφισσα. Περιοχή Αράχοβας (Σχ έδ. 1)	»	200-202
Δελφοί: Ρωμαϊκή Αγορά και Νότιες Θέρμες, Άρμα των Ροδίων (Η περιοχή κάτω από το βάθρο του άρματος των Ροδίων, Ο τομέας C στα δυτικά του περιβόλου) (Πίν. 84)	»	202-205
Veloukhono (A Fieldwork Report, Interior remains inside the Kastro, The castle of Lidoriki)	»	205-206
ΙΓ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟ·ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Μαγνησίας: Δημητριάδα (Ιδιοκτησία Γεωργ. και Δημ. Κορδέλα, Ανάκτορο), Φθιώτιδες Θήβες (Αρχαίο τείχος, Αγρός Β. Κίτσιου, Ναός Ασκληπιού, Αγρός Ρουπακιά), Άγιος Γεώργιος Φερών (Κοινοτική οδός), Βελεστίνο (Οικόπεδο ναού Αγίου Χαραλάμπους, Οικόπεδο Νικ. Θεοδωρόπουλου, Οδός Ηρώων Πολυτεχνείου και Ξάνθου, Οικόπεδο Μιχάλη Τέτσια, Οικόπεδο Δημοτικών Σφαγείων, Οικόπεδο Χρ. Χατζηκωτούλα). Νομός Καρδίτσας: Ραχούλα (Θέση Τούμπα). Σκόπελος: Πάνορμος (Οικόπεδο ιδιοκτησίας Κ. Ζανίκα-Α. Λαυδή). Περισυλλογή αρχαιοτήτων. Ελληνοϊταλικό πρόγραμμα επιφανειακών ερευνών (Σχ έδ. 1· Πίν. 85-87)	»	207-218
ΙΕ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟ·ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Λάρισας: Λάρισα (Γωνία οδών 31ης Αυγούστου και Παπαδιαμάντη, Γωνία οδών Υψηλάντου και Βυζαντίου, Οδός Θεσσαλονίκης 163, Διασταύρωση οδών 31ης Αυγούστου και Ελλαδίου), Φάρσαλα, Κραννώνα (Αγρός Σ. Κουκουτάρα). Περισυλλογή-Παράδοση αρχαιοτήτων. Νομός Τρικάλων: Άτραξ. Νομός Καρδίτσας: Γελάνθη. Νομός Λάρισας: Άζωρος Ελασσόνας, Δομένικο, Λάρισα (Σχ έδ. 1· Πίν. 88-90)	»	219-227
Γρεβενά, Μεγάλο Μοναστήρι	»	227-228
Επιφανειακή έρευνα στην οροσειρά των Χασίων	»	228-229

7η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Μουσειακές εργασίες. Νομός Μαγνησίας (Έκθεση θεσσαλικών ψηφιδωτών). Αναστηλωτικές εργασίες. Νομός Λάρισας. Νομός Καρδίτσας: Πύργος Ιθώμης (Ναός Αγίων Αποστόλων), Φίλια (Ναός Προφήτη Ηλία). Νομός Τρικάλων: Μετέωρα (Μονή Ρουσσάνου, Μονή Βαρλαάμ). Νομός Φθιώτιδος: Υπάτη. Εργασίες συντήρησης. Νομός Μαγνησίας: Φθιώτιδες Θήβες. Νομός Φθιώτιδος: Θαυμακός Δομοκού. Περιοδείες-Καταγραφές. Νομός Μαγνησίας. Νομός Λάρισας: Τύρναβος (Ναός Αγίου Νικολάου Τουραχάν, Ναός Παναγίας Φανερωμένης, Ναός Αγίου Γεωργίου, Ναός Αγίου Αντωνίου, Ναός Αγίας Τριάδας, Ναός Αγίου Δημητρίου). Νομός Τρικάλων: Νεραϊδοχώρι (Ναός Αγίου Νικολάου), Αηδόνα (Ναός Αγίας Παρασκευής), Αγιοφύλλο (Ναός Αγίου Αθανασίου). Άλλες εργασίες. Νομός Μαγνησίας: Φθιώτιδες Θήβες. Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Μαγνησίας: Φθιώτιδες Θήβες (Βασιλική Αρχιερέως Πέτρου, Οδός Τσιτσίνια, Οδός Διαμαντοπούλου και Ράλλη Ράλλη, Οδός Διαμαντοπούλου και 30ής Ιουλίου, Οδός Πυράσου, Οδός 30ής Ιουλίου και Αγίου Γεωργίου, Οδός 30ής Ιουλίου, Οδός Μαλτέζου), Παληά Βόλου (Οδός Φερών (τμήμα μεταξύ των οδών Σαρανταπόρου και Κρέσνας), Οδός Φερών (τμήμα μεταξύ των οδών Σαρανταπόρου και Σουλίου), Χώρος ανατολικά του ναού των Αγίων Θεοδώρων, Οδός Σουλίου, Οδός Μητροπολίτου Γρηγορίου, Οικόπεδο Υπερτοπικής Αγοράς, Οδός Λαχανά, Παλαιοχριστιανική βασιλική στην πλατεία Αγίων Θεοδώρων), Βόλος (Οδός Γαλλίας και Δεληγιώργη, Οδός Πολυμέρη και Φιλίππου), Βελεστίνο (Ναός Αγίου Χαράλάμπους). Νομός Λάρισας: Λάρισα (Οδός Φιλελλήνων 87-88), Κρήνη Φαρσάλων. Νομός Τρικάλων: Κλοκωτός (Σχέδ. 1· Πίν. 91-97) Σελ. 230-242

ΙΒ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Ιωαννίνων: Κάτω Μερόπη (Πίν. 98) » 243-244
Πόρος Λευκάδας (Τοπογραφική έρευνα), Νικόπολη, Νομός Πρέβεζας (Σχέδ. 1) » 244-251

Η' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Μουσειακές εργασίες (Αρχαιολογικό Μουσείο, Μουσείο Ασιατικής Τέχνης). Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Κέρκυρας: Κέρκυρα (Οικόπεδα Κουρμουλή, Κασφίκη, Κατέχη, Αρταβάνη, Κοκοτού), Φιγαρέτο (Οικόπεδο Μικάλεφ, Οικόπεδο Γιούργα, Οικόπεδο Ζωχιού, Οικόπεδο Σταμάτη Χαλικιόπουλου, Οικόπεδα Πουρίκη, Βελιανίτη και Αρταβάνη), Γαρίτσα (Οικόπεδο Κωνστ. Μπαλή, 5η πάροδος Αλκινόου, Οδός Κύπρου), Κανάλια, Κασσιώπη (Οικόπεδο Α. Βλάχου), Αρμικές Αγίου Γεωργίου στον Αφιώνα (Οικόπεδο Σπ. Λούβρου), Ανεμόμυλοι Κέρκυρας (Οικόπεδο Γ. Πιέρρη). Νομός Θεσπρωτίας: Φιλιάτες (Γιτάνη, Σκάλα Φιλιατών, Παραπόταμος-Θέση Τσιφλίκι). Περιοδείες (Σχέδ. 1-6· Πίν. 99-102) » 252-273

8η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ » 273

εντοπισθέντων κατά το έτος αυτό. Προτάθηκαν και κηρύχθηκαν μετά από γνωμοδότηση του Τοπικού Συμβουλίου Μνημείων Στερεάς Ελλάδος οι παρακάτω χώροι, αφού τεκμηριώθηκαν οι σχετικοί φάκελλοι με φωτογραφίες, ακριβή τοπογραφικά σχέδια και βιβλιογραφία.

1. Προϊστορική «Μαγούλα» στη θέση Λίμνη της κτηματικής περιφέρειας κοινότητας Παναγιάς Δομοκού, όπου εντοπίζεται νεολιθικός οικισμός (ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ14/583/46/25.1.91, ΦΕΚ 62/Β/14.2.91).

2. Το ύψωμα Μελιδόνη στο 156ο χλμ. της Νέας Εθνικής οδού Αθηνών-Λαμίας, όπου σώζονται λείψανα οχύρωσης αρχαίας πόλης ταυτιζόμενης με τη Λοκρική πόλη Αλόπη (ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/39454/2067/13.9.91).

3. Ο αρχαιολογικός χώρος του Ιερού της Ελαφιβόλου Αρτέμιδος και του Απόλλωνος της Υαμπόλεως, που βρίσκεται στην περιφέρεια της κοινότητας Καλαποδίου (ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/39453/2068/13.9.91, ΦΕΚ 801/Β/30.9.91).

ΕΛΛΗΝΟΑΥΣΤΡΙΑΚΗ ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΕΛΑΤΕΙΑΣ

Κατά το έτος 1990 ολοκληρώθηκε η έρευνα της έκτασης που είχε από την αρχή επιλεγεί για ανασκαφική διερεύνηση, σύμφωνα με το τριετές πρόγραμμα ανασκαφής που είχε συμφωνηθεί εξ αρχής.

Κατά το 1991 συνεχίστηκε η απομάκρυνση όλων των επιφανειακών χωμάτων και ο καθαρισμός του χώρου της ανασκαφής μέχρι το στέρεο πέτρωμα, εργασίες που ήδη είχαν αρχίσει κατά το παρελθόν έτος. Παρακολουθώντας έτσι την επιφάνεια του στέρεου ασβεστολιθικού πετρώματος της περιοχής, μέσα στο οποίο ήταν λαξευμένοι οι τάφοι, εντοπίστηκαν μετά την αφαίρεση των επιχώσεων και νέοι τάφοι. Συνολικά βρέθηκαν και ερευνήθηκαν δέκα έξι τάφοι. Από αυτούς επτά (LXXVI, LXXX, LXXXI, LXXXII, LXXXIII, LXXXIV, LXXXV) ήταν ορθογώνιοι λάκκοι μέσα στους οποίους είχαν ενταφιαστεί νεκροί εκτάδην, με λίγα ή καθόλου κτερίσματα, και είχαν καλυφθεί με πήλινες πλάκες ή κεραμίδες που πατούσαν σε λαξευμένο αναβαθμό κατά την περίμετρο του λάκκου. Οι τάφοι αυτοί βρέθηκαν συγκεντρωμένοι στο βορειοανατολικό τμήμα του ανασκαπτόμενου χώρου και χρονολογούνται στη ρωμαϊκή εποχή.

Στο βράχο επίσης, κατά τον καθαρισμό, βρέθηκαν τέσσερις εκβαθύνσεις, σχήματος ελλειψοειδούς, που εικάζεται ότι αποτελούν κατάλοιπα θαλάμων ισάριθμων θαλαμωτών τάφων (LXXIV, LXXIX, LXXXVI, LXXXIX), όπως βεβαιώνουν και μερικά ευρήματα, όπως λίθινη χάνδρα, ελλειπής μελαμβαφής αμφορίσκος

και χαρακτηριστικά όστρακα που είχαν παραμείνει σε έναν από αυτούς (LXXIX).

Στο νότιο όριο της ανασκαφής, όπου ο βράχος έχει απότομη κλίση ως συνέπεια αρχαίων λατομέυσεων δυτικά του τάφου LI¹⁴ βρέθηκαν δύο ανοίγματα τα οποία στην αρχή πιστεύτηκε ότι ήταν εισοδοί αντίστοιχων θαλαμωτών τάφων. Η ανασκαφή όμως έδειξε ότι επρόκειτο για έναν ορθογώνιο θάλαμο, με μικρό ακανόνιστο προθάλαμο προς τον οποίο οδηγούσε ακανόνιστος, μικρού μήκους δρόμος και είσοδος. Στενή σήραγγα από το φρύδι του βράχου, ανατολικά της πραγματικής εισόδου, κατέληγε στον προθάλαμο του τάφου και δεν ήταν είσοδος άλλου.

Η παρερμηνεία του ανοίγματος της σήραγγας ήταν δικαιολογημένη, διότι στην άκρη της έκλεινε με ξερολιθιά, όπως οι εισοδοί των κλασικών θαλαμωτών τάφων, και γι' αυτό της δόθηκε η αρίθμηση συνεχής με εκείνη των τάφων (LXXVIII).

Η σήραγγα αυτή με κατεύθυνση ΝΑ.-ΒΔ. προχωρούσε προς Β. και πέραν του προθαλάμου, αλλά δεν κατέστη δυνατόν να παρακολουθηθεί περαιτέρω λόγω στενότητας χώρου, έλλειψης φωτισμού και επαρκούς αερισμού.

Μπροστά από την είσοδο του τάφου LXXVII, με λάξευμα στο βράχο δημιουργείται ένα είδος μικρού προαυλίου του οποίου η περίμετρος οριοθετείται από τοιχάριο ευτελές, από αργολιθοδομή (Σχ έδ. 4). Παρόμοιο προαύλιο είχε διαπιστωθεί στο παρελθόν μπροστά από τον ελληνιστικό-ρωμαϊκό τάφο με τα αρκοσόλια (LI)¹⁵.

Μέσα στο θάλαμο, δεξιά της εισόδου βρέθηκε σκελετός στη θέση του, με το κρανίο προς ΒΑ. Ο νεκρός είχε ταφεί σε πλάγια συνεσταλμένη στάση. Από τις επιχώσεις του τάφου περισυλλέχθηκαν όστρακα, θραύσματα κεραμίδων, αρτόσχημες αγνύθες, σιδερένια καρφιά, θραύσματα γυάλινων αγγείων, χάλκινα νομίσματα και δύο λυχνάρια. Η χρονολόγηση των κινητών ευρημάτων βεβαιώνει ότι η χρήση του τάφου ανάγεται στην περίοδο μεταξύ Ιου αι. π.Χ. και Ιου αι. μ.Χ.

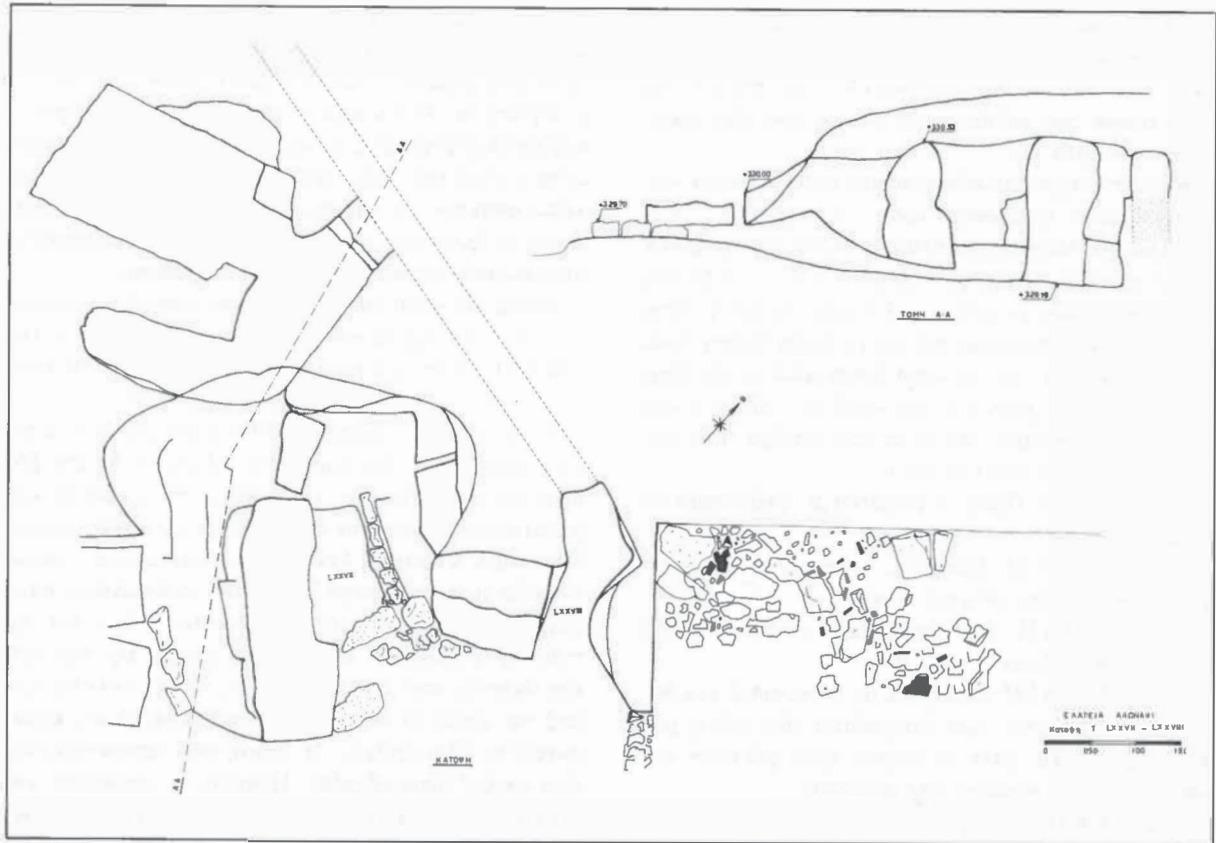
Περαιτέρω εντοπίστηκαν και ανασκάφηκαν τρεις ακόμη θαλαμωτοί μυκηναϊκοί τάφοι του συνήθους τύπου (LXXXVII, LXXV, XC). Από αυτούς οι δύο βρέθηκαν ολόκληροι, ενώ του τρίτου (XC) βρέθηκε μόνον ο δρόμος του και η είσοδος.

Του τελευταίου αυτού τάφου ο θάλαμος συνέπιπτε με το ανώτερο τμήμα του θαλάμου του μνημειώδους τάφου VI¹⁶, σημαντικό χρονολογικό στοιχείο, διότι φαίνεται ότι ο τάφος ανοίχτηκε μετά την εγκατάλειψη και

14. ΑΔ 45 (1990): Χρονικά, σ. 183-184.

15. ΑΔ 44 (1989): Χρονικά, σ. 175-177, ειδικότερα σ. 175.

16. ΑΔ 41 (1986): Χρονικά, σ. 67.

Σχέδ. 4. Ελάτεια-Αλωνάκι. Κάτοψη των τάφων LXXVII-LXXVIII και τομή Α-Α.

κατάρρευση της οροφής του VI. Όταν είχε ανασκαφεί ο τάφος VI, στο ανώτερο σημείο του θαλάμου είχαν βρεθεί πολλά ευρήματα, κυρίως χάλκινα, τα οποία είχαν αποδοθεί στη νεότερη χρήση του τάφου. Μετά τον καθαρισμό όμως του περιβάλλοντα βράχου αποκαλύφθηκε ο δρόμος και η είσοδος με την ξερολιθιά του μεταγενέστερου τάφου ΧC. Στο ανατολικό τοίχωμα του δρόμου βρέθηκε κόγχη με οστά ταφής συνοδευόμενης από μία χάνδρα από καρνεόλη, ένα περιδέραιο από σφαιρικές χάνδρες από στεατίτη και περιάπτο από στεατίτη παπυρόσχημο.

Συμπληρωματική διερεύνηση διενεργήθηκε και σε δύο από τους θαλαμωτούς τάφους που είχαν εντοπιστεί και μερικώς ανασκαφεί στο παρελθόν.

Το 1986 είχε βεβαιωθεί η ύπαρξη θαλαμωτού τάφου (XI) και είχε ερευνηθεί ο δρόμος και η είσοδος¹⁷. Ο θάλαμος του όμως είχε καταπέσει και στο χώρο πάνω και γύρω από αυτόν είχαν βρεθεί λείψανα κεραμικού

εργαστηρίου των ύστερων ελληνιστικών χρόνων. Το γεγονός αυτό είχε εμποδίσει την περαιτέρω έρευνα του θαλάμου.

Όμως η φθορά των οικοδομικών λειψάνων ήταν τέτοια, ώστε στο πλαίσιο του καθαρισμού του χώρου αφαιρέθηκε το δάπεδο κτίσματος το οποίο και συνέπιπτε με το θάλαμο, διότι είχε καταστραφεί, και ακολούθησε η έρευνα του θαλάμου. Ο θάλαμος είναι τραπεζιόσχημος. Κάτω από το δάπεδο του κτιρίου βρέθηκε μπάζωμα και πουριά από την πεσμένη οροφή του μυκηναϊκού τάφου.

Στο δάπεδο του μυκηναϊκού τάφου XI βρέθηκαν ταφές και τα κτερίσματά τους. Από το εργαστήριο που είχε κτιστεί πάνω από την πεσμένη οροφή αυτού του τάφου, αγωγός λαξευμένος στο βράχο με κατεύθυνση προς Ν. κατέληγε σε πήλινη λεκάνη η οποία είχε τοποθετηθεί πάνω από την πεσμένη οροφή και τις επιχώσεις ενός άλλου μυκηναϊκού θαλαμωτού τάφου (LXIII). Επειδή αρχικά υπήρξε η σκέψη διατήρησης του συνόλου του ελληνιστικού εργαστηρίου, η λεκάνη παρέμεινε στη θέση της και καλύφθηκε με πρόχειρο στέγαστρο. Κατά το 1991 όμως αφαιρέθηκε —ήταν εξ

17. Ό.π.

αρχής άλλωστε σπασμένη — και τα κομμάτια της μεταφέρθηκαν στο εργαστήριο για συντήρηση και συγκόλληση και έτσι διερευνήθηκε και το υπόλοιπο δυτικό τμήμα του θαλάμου του τάφου που είχε παραμείνει άσκαφτο.

Εκτός των ευρημάτων που περιγράφηκαν, περισυλλέχθηκαν και τα εξής κατά τάφο:

Τάφος XI. Μόνωτη χειροποίητη πρόχους, τρεις ολόβαφοι αμφορείς από τους οποίους οι δύο με οριζόντιες λαβές και ο ένας με κάθετες, μελαμβραφής προχοΐσκη, ζεύγος χαλκών περονών, χάλκινη τοξωτή πόρπη, τρεις χάλκινοι κρίκοι, δύο χάλκινα δακτυλίδια με ελλειψοειδή σφενδόνη, χάλκινος σφηκωτήρας, χάλκινο έλασμα, κωνικό κουμπί από στεατίτη, χάνδρα από ήλεκτρο και χάνδρα από υαλόμαζα.

Τάφος LXXVI. Πρόχους ρωμαϊκή με ερυθρόφαιο γάνωμα.

Τάφος LXXXIII. Πρόχους, τριφυλλόσχημη οινόχοη, λυχνάριο και χάλκινο νόμισμα.

Τάφος LXXXIV. Από όστρακα προήλθαν δύο άβαφοι αμφορείς οικιακής χρήσης.

Τάφος LXXXVII. Αμφορέας με διακόσμηση ομόκεντρων κύκλων στον ώμο, προχοΐσκη, δύο ζεύγη χαλκών περονών και χάλκινη πόρπη, τρεις χάλκινοι κρίκοι και κωνικό «κουμπί» από στεατίτη.

Τάφος LXIII. Ζεύγος χαλκών περονών, πήλινο κωνικό σφονδύλι και κωνικό «κουμπί» από στεατίτη.

ΦΑΝΟΥΡΙΑ ΔΑΚΟΡΩΝΙΑ - SIGRID DEGER-JALKOTZY

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΛΕΞ ΛΟΚΡΙΔΟΣ

Η δεύτερη περίοδος ανασκαφών το 1991 (20/5-29/6) απέδωσε εντυπωσιακά αποτελέσματα. Νεολιθικά επίπεδα στις τομές A4 και H1 δείχνουν ότι ο νεολιθικός οικισμός εκτεινόταν τουλάχιστον 60 μ. ΒΔ.-ΝΑ. (από την Περιοχή F ως την Περιοχή H) και 40 μ. τουλάχιστον ΒΑ.-ΝΔ. (από την Περιοχή A ως την Περιοχή F). Στην περιοχή του ναού (F) αποκαλύφθηκαν πρώιμα νεολιθικά επίπεδα στον πυθμένα της τομής F3 (μιας τομής που είχε μερικώς ανασκαφεί από τους προηγούμενους ανασκαφείς) και συνεχίστηκε με την ύστερη νεολιθική ακολουθία στις γειτονικές τομές F2-F4. Μολονότι η κεραμική δεν έχει ακόμη μελετηθεί, τα κατώτερα επίπεδα αυτής της ακολουθίας χρονολογούνται κατά πάσα πιθανότητα στη μέση Νεολιθική.

Στην τομή F5, στα βόρεια της F2 και ακριβώς με-

ταξύ των θεμελίων του αρχαϊκού ναού και του αρχαϊκού βωμού αποκαλύφθηκε μια περίεργη διάσπαρτη ποσότητα μικρών λίθων. Οι λίθοι βρίσκονται σε μια ζώνη που εκτείνεται από Α. προς Δ., πλ. 3 μ. περίπου και υψηλότερης προς το κέντρο. Η σχετική κεραμική είναι νεολιθική, αλλά δεν είναι ακόμη βέβαιο αν οι λίθοι ανήκουν σε κάποια προμελετημένη κατασκευή (ίσως τη βάση ενός οριακού τοίχου;) ή είναι απλά το αποτέλεσμα της μετα-νεολιθικής διάβρωσης.

Όπως και κατά το προηγούμενο έτος, δεν υπήρξαν νεολιθικά ευρήματα που να χρονολογούνται μετά από την YN1 και δεν υπάρχουν ίχνη κατοίκησης στη θέση μεταξύ της YN1 και των αρχαϊκών χρόνων.

Τα αρχαϊκά ευρήματα του 1991 παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Οι τομές στην Περιοχή A, στα βόρεια της περιοχής του ναού, κάτω από ρωμαϊκά και ελληνιστικά στρώματα αποκάλυψαν αρχαϊκές οικίες. Στην τομή A3, διαστ. 4x4 μ., εμφανίστηκε ένας λίθινος τοιχοβάτης με μια σειρά δόμων από λιθόπλινθους κατά χώραν. Προς τα ΝΔ., μεταξύ αυτού του τοίχου και της πιθανής γραμμής του δρόμου που χωρίζει την περιοχή κατοίκησης από την περιοχή του ναού, δηλαδή έξω από την οικία, εντοπίστηκαν τέσσερις κυκλικές κατασκευές εν είδει εξέδρας. Η χρήση των κατασκευών δεν έχει ακόμη διευκρινισθεί. Πιθανόν να πρόκειται για σιταποθήκες γιατί παρουσιάζουν ομοιότητες με παρόμοιες κατασκευές που εντοπίστηκαν σε γεωμετρικά στρώματα στο Λευκαντί. Η τομή A4 αποκάλυψε άλλη μια αρχαϊκή οικία, πιθανώς σε σχέδιο μεγάρου, και ένα συνεχόμενο κτίριο.

Όλες οι αρχαϊκές κατασκευές στην Περιοχή A είναι όμοια ευθυγραμμισμένες και αυτή η ευθυγράμμιση συμφωνεί γενικά με εκείνη των οχυρωματικών τοίχων και του κεντρικού βορειοδυτικού-νοτιοανατολικού δρόμου. Από την άλλη μεριά, ο αρχαϊκός ναός στην Περιοχή F, έχει κατεύθυνση σχεδόν ακριβώς Α.-Δ. και έτσι βρίσκεται σε μια λίγο διαφορετική ευθυγράμμιση, μολονότι ο βωμός προς Α. του ευθυγραμμίζεται με τις υπόλοιπες αρχαϊκές κατασκευές. Τα μέχρι τώρα στοιχεία δείχνουν ότι υπήρχε μια αξιόλογη κοινότητα στη διάρκεια της αρχαϊκής περιόδου μέσα στην ακρόπολη των Αλών. Πόσο πυκνά ήταν κτισμένα τα οικήματα μέσα στην ακρόπολη, κατά πόσο είχε οικοδομηθεί βάσει αυστηρά τετραγωνισμένου σχεδίου και αν περιείχε άλλα δημόσια κτίρια εκτός από το ναό, είναι μερικά από τα προβλήματα που θα εξετασθούν το 1992.

Η τομή F6 στην περιοχή του ναού αποκάλυψε τμήμα ενός κιονόκρανου από τον αρχαϊκό ναό, χάλκινα αρχαϊκά κοσμήματα και αγγεία μέσα σε μάζα που οι προηγούμενοι ανασκαφείς απέδωσαν στην «Πρώτη Περιοχή του Ναού».

Στις Περιοχές C και H, εκατέρωθεν του κεντρικού